

مدل مفهومی برای طراحی فضای میادین مرکزی شهر، با رویکرد هویت بخشی

(مطالعه موردی: میدان طالقانی قائم شهر)

صدیقه آل رضا امیری*، فرح حبیب**

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۴/۰۲/۲۷ تاریخ پذیرش نهایی: ۱۳۹۵/۰۲/۰۶

چکیده

مرکز شهرها، بخشی از سرمایه‌های فرهنگی کشور هستند که در گذشته از شخصیت و هویت ویژه‌ای برخوردار بوده‌اند؛ با این وجود، امروزه تصویر ذهنی مردم از مراکز شهری، مجموعه‌ای شلوغ و پر ترافیک با معماری‌های یکنواخت و ناهماهنگ است و در نتیجه، تعلق خاطر به این فضاها به مرور کمتر شده است. در پژوهش حاضر به بررسی مبانی نظری مرتبط با سه موضوع مرکز شهر، میدان مرکزی و هویت پرداخته شده است. در این راستا اصول طراحی مراکز شهر، اصول طراحی میادین مرکزی و مؤلفه‌های موثر بر ارتقا هویت فضاهای شهری تدوین و تدقیق شده‌اند. پس از بررسی و تحلیل چند نمونه داخلی و خارجی، در نهایت یک مدل مفهومی جهت طراحی فضای میادین مرکزی با رویکرد هویت بخشی ارائه شده است که با استفاده از مدل به دست آمده راهکارهایی برای طراحی فضای مرکز شهر قائم شهر، به عنوان نمونه موردی پیشنهاد گردیده است.

واژه‌های کلیدی

مرکز شهر، میدان مرکزی، هویت، قائم شهر، میدان طالقانی.

*کارشناسی ارشد طراحی شهری، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

Email: s.alereza@srbiau.ac.ir

**استاد، دانشکده عمران، هنر و معماری، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران. (مسئول مکاتبات).

Email: f.habib@srbiau.ac.ir

مقدمه

مدنی و اجتماعی شهر و نماد هویت جامعه به شمار می‌آید که بعدها با گذر زمان، نیروهای اجتماعی و اقتصادی و سیاسی، شکل و عملکرد کالبدی مرکز شهر را تغییر داد.

مرکز شهر معمولاً معادل اصطلاحاتی نزدیک به یکدیگر و در عین حال متفاوت از هم به کار می‌رود. تعریف هر یک از اصطلاحات به شرح زیر است:

مرکز قدیمی شهر: این اصطلاح در ایالات متحده آمریکا برای نامیدن منطقه تجاری یا پایین شهر به کار می‌رود. کاربرد این واژه در حال گسترش به کشورهای دیگر است.

مرکز شهر: این اصطلاح در مورد منطقه کسب و کار و فعالیت‌های تجاری شهر به کار می‌رود.

هسته مرکز شهر: این اصطلاح به مرکز جغرافیایی یا قسمت میانی شهر اطلاق می‌شود (برک پور، ۱۳۸۰، ۷۸).

مرکز شهر مفهومی کارکردی- عملکردی دارد و نه صرفاً هندسی است (معصوم و علی آبادی، ۱۳۸۰، ۵).

مرکز شهر هنوز انعکاس اقتصاد زنده بسیاری از شهرها محسوب می‌شوند (Burayidi, 2001, 291).

مرکز شهر در طی تاریخ معانی و مفاهیم متفاوتی داشته است، از مفاهیم سیاسی و اقتصادی گرفته تا مفاهیم اجتماعی، فرهنگی و کالبدی و فضایی. مرکز شهر در هر مقیاس، مکانی است برای بروز و حضور حیات مدنی در عرصه‌های کالبدی، فضایی، مکانی و زمانی. چنین ویژگی‌هایی از مرکز شهر باعث نقش مفهوم مرکزیت آن شده است (حبیبی و مقصودی، ۱۳۸۱، ۱۲).

اصول طراحی مرکز شهر

سای پامیر در کتاب آفرینش مرکز شهری سرزنده (۱۳۸۹)، هفت اصل کلی برای تبدیل مرکز شهر به یک مکان موفق را معرفی می‌نماید. این اصول باید تصمیم‌گیری‌هایی را هدایت کند که به شکل و شخصیت مرکز شهر، به عنوان مکانی با کیفیت بالا برای مردم، شکل می‌دهد و به عنوان مبنایی برای ارزیابی امکانات موجود هر مرکز شهر استفاده گردد. در ادامه به بررسی این اصول پرداخته شده است (جدول ۱).

میدان مرکزی شهر

مرکز شهر می‌تواند یک میدان باشد. میدان مرکزی شهر، فضایی است دایره‌ای شکل که در اواخر قرن نوزدهم، معمولاً به منظور توسعه شهرها طراحی می‌شد (شکل دایره بیشتر ملهم و ناشی از نحوه عملکرد و حرکت اتومبیل است). این فضا، محورهای دید را به یک نقطه متمرکز می‌کند، بلوار و خیابان‌ها را به هم ارتباط می‌دهد و تأکیدی است

مرکز شهرها جلوه بارز زندگی و منبع نمادین خاطرات جمعی، تصورات و تعلقات شهروندان هستند عموماً مرکز شهر، هسته اولیه شکل‌گیری هر شهر می‌باشد و مکانی است که روح حیات اجتماع شهر را متبلور کرده و از آن هویت می‌گیرد. مقوله هویت به طور عام و هویت مکان به طور خاص، از جمله مقولاتی است که به جهت نقشی که در شناخت افراد، اشیا، اجتماعات و مکان‌ها دارد حائز اهمیت است. هویت عامل تشخیص و تمایز هر چیزی است. در این میان مراکز شهرها و به ویژه مراکز شهرهای تاریخی به سبب نقشی که در شکل دادن تصویر ذهنی و شناخت از شهرها دارند، از جایگاه ویژه‌ای برخوردارند؛ بنابراین توجه به این مقولات و دستیابی به چارچوبی برای طراحی مرکز شهرها با تأکید بر هویت بخشی، هدف مقاله حاضر است. ضمن پرداختن به موضوعاتی نظیر مرکز شهر و اصول طراحی آن، میدان مرکزی و اصول طراحی میدان و هویت و مؤلفه‌های موثر بر هویت مکان در ادامه چند نمونه خارجی و داخلی مشابه مورد بررسی و تحلیل قرار گرفته و از نتایج حاصل یک مدل مفهومی جهت طراحی فضای مرکز شهر با رویکرد هویت بخشی پیشنهاد گردیده است و در نهایت سعی گردیده که بر اساس مدل مفهومی ارائه شده، به منظور طراحی مرکز شهر قائم شهر در جهت هویت بخشی به آن، راهکارهایی ارائه شود.

روش پژوهش

پایه نظری و الگوی مبنای این پژوهش روش تحقیق علمی مبتنی بر فرایند طراحی شهری می‌باشد و بر این مبنای فرایند هفت مرحله‌ای روش تحقیق شامل پرسش آغازین، تدوین چارچوب نظری با استفاده از روش تحلیلی توصیفی و تدقیق مسئله تحقیق، ارائه مدل مفهومی تحلیلی، مشاهده و تحلیل اطلاعات همراه با مطالعات میدانی و مشاهده عینی، مطالعات اکتشافی، تحلیل و ارزیابی اطلاعات و نتیجه‌گیری بر مبنای مدل مفهومی انجام شده است.

مرکز شهر

مناطق اصلی و میانی هر شهر که معمولاً مرکز تجاری آن شهر به حساب می‌آیند مرکز شهر نامیده می‌شود. در اصل در گذشته تمام خیابان‌های اصلی شهر به سمت قسمت مرکزی شهر بود که در این قسمت مرکزی، معمولاً عبادتگاه، دستگاه حکومتی و اکثر ادارات و فعالیت‌های مهم شهری قرار داشت و مردم روزها از حومه شهر به مرکز شهر رفته تا به تبادل کالا و خدمات بپردازند، با یکدیگر ملاقات کنند و اطلاعات و عقایدشان را با هم تبادل نمایند و شب‌ها به خانه‌هایشان بازمی‌گشتند. در واقع مرکز شهر، یک مرکز فرهنگی و محل بروز حیات

جدول ۱. اصول خلق مراکز شهر موفق (ماخذ: پامیر، ۱۳۸۹، ۱۰۸-۸۱)

آفرینش ساختاری سازمان‌دهنده	اصل ۱
به وجود آوردن هویتی برجسته	اصل ۲
ایجاد تنوع و جذابیت	اصل ۳
اطمینان از تداوم بصری و عملکردی	اصل ۴
به حداکثر رساندن سهولت استفاده	اصل ۵
فراهم نمودن آسایش	اصل ۶
تأکید بر کیفیت بالا	اصل ۷

ناب را گویند و مرتبه احدیت و لاهوت اشارت است از آن» (دهخدا، ۱۳۷۷، ۳۴۹).

در فرهنگ معین هویت به ذات باری تعالی، هستی، وجود و آنچه موجب شناسایی شخص باشد، معنی شده است و در تعریفی آمده است: «هویت عبارت است از حقیقت جزئی، یعنی هرگاه ماهیت با تشخیص لحاظ و اعتبار شود و گاه به معنای وجود خارجی است و مراد تشخیص است و هویت گاه بالذات و گاه بالعرض است.» (معین، ۱۳۸۴، ۵۲۸).

در زبان انگلیسی لفظ (identity) و در زبان فرانسه (identite) به عنوان معادل هویت به کار می‌رود که در فرهنگ بریتانیکا دارای دو معنی منطقی به معنی «این همانی» و از نظر روان‌شناسی به معنی «شخصیت، تشخیص و خود واقعی» است (آریان پور و کاشانی، ۱۳۷۵، ۱۰۳۳۵) و در لغت‌نامه آکسفورد به معنی: «آنچه که کسی یا چیزی هست، همان بودن» آمده است.

کاوش و مقایسه آرا اندیشمندان و نظریه پردازان شهری در ارتباط با هویت مکان

مقوله «هویت» ابتدا حوزه‌هایی مانند فلسفه، منطق و روان‌شناسی را در بر می‌گرفت، اما با توجه به تحولات علمی چند دهه اخیر،

بر خطوط جهت‌یابی کالبد شهر. ضمناً چشم‌اندازی زیبا به آب‌نماها و مجسمه‌ها و ستون‌های یادبود وسط میدان به وجود می‌آورد. میدان اتوال با طاق نصرت، در پاریس و میدان آزادی تهران و میدان طالقانی در قائم شهر، نمونه‌هایی از این نوع میدان است (قریب، ۱۳۷۶، ۳۷).

اصول طراحی میدان

اصول مطروحه در جدول ۲ بر اساس تحلیل و بررسی صدها میدان با ساختار مطلوب و نامطلوب استخراج شده است. بدیهی است که طراحی، تنها جز کوچکی در ساخت یک میدان است. برای ایجاد میدانی با ساختار کاملاً مطلوب، توجه به عوامل عنوان شده که فراتر از ابعاد صرف کالبدی است واجد اهمیت بسیار است. با توجه به جدول ۱ اصول طراحی مرکز شهر و جدول ۲ اصول طراحی میدان، اهمیت نقش هویت مشخص می‌گردد. در ادامه به بررسی و مطالعه مقوله هویت پرداخته شده است.

هویت

در لغت‌نامه دهخدا هویت چنین تعریف شده است: «هویت عبارت است از تشخیص که گاه بر وجود خارجی اطلاق می‌شود و گاه بر ماهیت با تشخیص که عبارت از حقیقت جزئی است. هویت مرتبه ذات

جدول ۲. اصول خلق میدانی شهری مطلوب (Source: project for public spaces, 2013)

تسهیلات و امکانات رفاهی	اصل ۲	جاذبه‌ها و اهداف: تنوع و سرزندگی	اصل ۱
راهبرد فصلی: انعطاف‌پذیری	اصل ۴	طراحی منعطف: انعطاف‌پذیری	اصل ۳
توجه به ساختار درونی و بیرونی میدان	اصل ۶	دسترسی آسان: نفوذپذیری	اصل ۵
نقش عمده مدیریت	اصل ۸	میزان تأثیرگذاری	اصل ۷
شکل و هویت	اصل ۱۰	تنوع منابع تأمین مالی	اصل ۹

ساختمان‌ها تاکید کرده است. این گونه نگرش را در واقع می‌توان رویکردی کلاسیک به طراحی شهری محسوب نمود.

تصورات ذهنی

در مقابل تعداد دیگری از اندیشمندان مانند راپپورت، لینچ و الکساندر بر نقش عوامل اجتماعی، فرهنگی، تاریخی و روان‌شناختی در هویت بخشی به فضاهای شهر تاکید می‌کنند. در واقع ایشان با الهام از علوم رفتاری و روان‌شناسی بیشتر به سیمای شهر و نقشه‌های ذهنی توجه داشته و آن را راهنمای مردم در شناخت و بررسی هویت فضاهای شهری می‌دانند. این دیدگاه رمانتیک و ذهنی از طراحی شهری به حساب می‌آید.

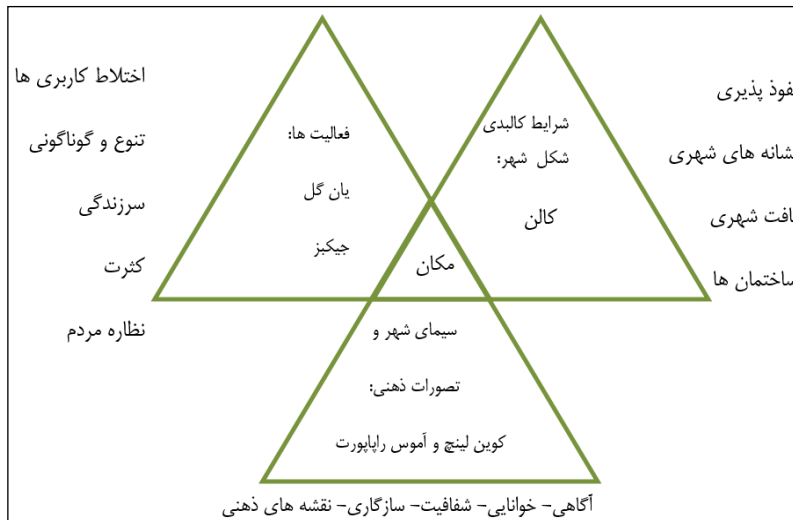
فعالیت

گروه دیگری از نظریه پردازان با فاصله‌گرفتن از عوامل ذهنی و روان‌شناختی، اصل را بر فعالیت‌ها در ایجاد فضای با هویت شهری قرار می‌دهند. از جمله این افراد می‌توان به جیکبز و گل اشاره کرد. ایشان بر جنبه‌های برنامه‌ریزی و به ویژه تنوع در فعالیت‌های فضاهای شهری، اختلاط و ترکیب کاربری‌ها، کثرت در ارتباط با هویت نواحی و فضای شهری تأکید دارند (مونتگومری، ۱۳۷۹، ۵).

دامنه آن به محیط‌های انسان‌ساخت نیز کشیده شده است. شهر به عنوان بستر شکل‌گیری جامعه و نمایشگاه معرفی افکار مردم یک کشور، نقش مهمی را در «هویت ملی» ایفا می‌نماید (دویران و کریمی نژاد، ۱۳۹۳، ۸۲)؛ بنابراین هویت و کلیه کیفیاتی که منجر به منحصر به فرد بودن هر شهری برای خودش می‌گردد، از جمله مقولاتی است که باید در طراحی بافت‌های شهری مدنظر قرار گیرد (نصر، ۱۳۹۳، ۲۴). بر اساس تحلیل و بررسی صورت گرفته پیرامون تعاریف نظریه پردازان شهرسازی از مفهوم هویت و عوامل موثر در هویت بخشی به بافت‌ها و فضاهای شهری مشاهده می‌شود. تعدادی از نظریه پردازان، شکل کالبدی را عامل هویت بخشی شهر و در مقابل تعدادی از طراحان، نقش اصلی را به تصورات ذهنی و شناختی دانسته‌اند. گروهی دیگر از شهرسازان با تلفیق این دیدگاه‌ها نقش اصلی را به فعالیت‌ها و اختلاط کاربری‌ها داده‌اند (شکل ۱).

شکل کالبدی

کالن (۱۹۶۱) در تعریف شاخصه‌های هویت شهری بر شکل کالبدی شهر، سبک‌های طراحی، نماهای ساختمان‌ها و نیز رابطه و پیوند ساختمان با ساختمان‌های هم‌جوار، ورودی‌ها و چشم‌اندازهای

شکل ۱. الگویی از عناصر شکل دهنده هویت در فضاهای شهری با کمک نظریه‌های مطرح شده (ماخذ: مونتگومری، ۱۳۷۹، ۲۷)

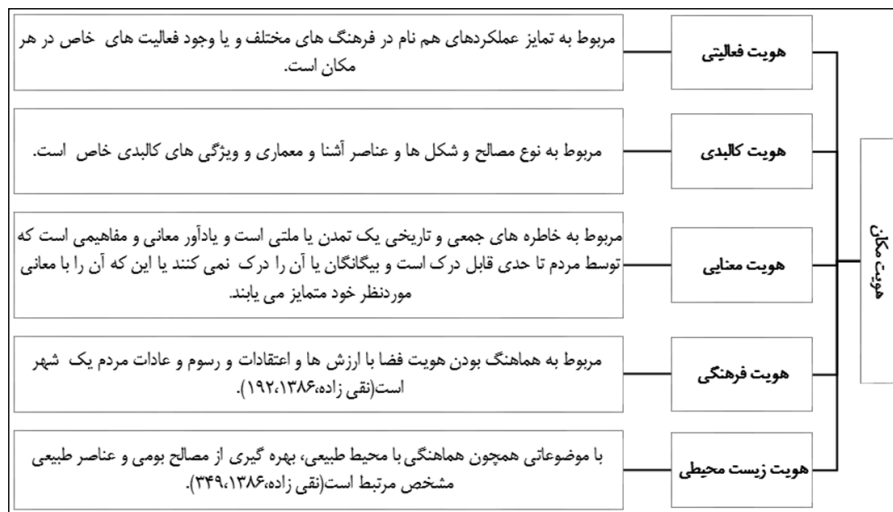
مؤلفه‌های هویت‌بخش به مکان

با توجه به مطالب بالا، غیرقابل انکار است که اولاً هر فضایی با شدت و ضعف متفاوت واجد هویت است، و ثانیاً هویت نهایی مکان، برآیند هویت‌های فعالیتی، کالبدی، زیست‌محیطی، فرهنگی و معنایی آن است. به این ترتیب امکان تمیز یک فضای شهری از فضاهای شهری سایر تمدن‌ها با مشخص شدن ویژگی‌های هویتی آنها مقدور می‌گردد (نقی‌زاده، ۱۳۸۵، ۱۷).

در راستای دست یافتن به هدف اصلی در چارچوب نظری این تحقیق یعنی «طراحی فضای مرکز شهر با رویکرد هویت بخشی» به‌مرور نظریه‌های مختلف مطرح شده در زمینه عوامل ایجاد هویت در فضاهای شهری، (نظرات اشخاصی چون کوبن لینچ، آموس راپپورت، ای‌ین بنتلی و جین جیکبز) پرداخته شده است که خلاصه نظریاتشان در جدول ۳ ارائه گردیده است.

جدول ۳. جمع بندی دیدگاه های نظریه پردازان برنامه ریزی و طراحی شهری

لینچ	هویت ویژگی است که باعث بازشناسی یک مکان از مکان دیگر می گردد. عناصر هویت بخش از نظر لینچ عبارتند از: شفافیت، سازگاری، خوانایی، رویدادها، ساختار (لینچ، ۱۳۸۷، ۱۶۸-۱۸۱)
راپاپورت	هویت ویژگی است که در زمان های متمادی ثابت بوده و متمایز کننده محیط می باشد. تأکید وی بر فعالیت و معنی در هویت بخشی کالبدی می باشد. (راپاپورت، ۱۳۹۱، ۳۱)
جیکبز	فعالیت عامل اصلی کیفیت در فضاهای شهری می باشد. از نظر جیکبز معیارهای هویت بخش عبارتند از: تنوع و اختلاط کاربری ها، نفوذپذیری، کثرت و ترکیب انواع ساختمان ها (جیکبز، ۱۳۸۸)
بتنلی	معیارهای هویت بخش از نظر بتنلی: نفوذپذیری، گوناگونی و تنوع، خوانایی، انعطاف پذیری، سازگاری بصری، غنای حسی، رنگ تعلق یا قابلیت شخصی سازی (بتنلی و دیگران، ۱۳۸۷، ۵)

شکل ۲. هویت مکان

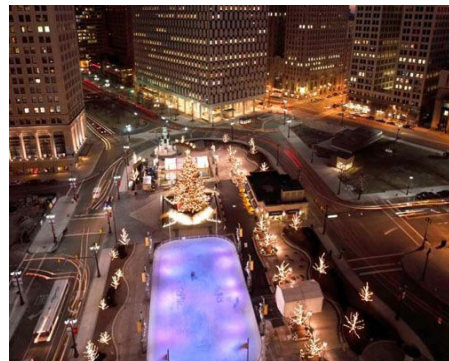
نمونه های خارجی

نمونه های خارجی مطرح شده در این فصل شامل سه نمونه؛ طرح تجدید حیات مرکز شهر دیترویت - آمریکا (project for public spaces, 2013)، میدان کامپو سیه نا، ایتالیا (توسلی، ۱۳۹۳، ۳۰) (هدمن و یازوسکی، ۱۳۸۴، ۹۶-۱۰۶) و طراحی فضای مرکز شهر بغداد - عراق (عرفانی و دیزانی، ۱۳۸۹، ۵۷) است (شکل ۳ و ۴).

شکل ۴. میدان کامپو سیه نا-ایتالیا (source: noandishaan, 2011)

در ادامه به بررسی چند نمونه خارجی و داخلی در زمینه طراحی فضای مراکز شهری پرداخته شده است. نمونه ها به گونه ای انتخاب شده اند که از جنبه های مختلف قربانی با مسایل مورد نظر در این پژوهش و نمونه موردی داشته باشد. در این راستا پس از مطالعه و تحقیق درباره موقعیت و زمینه هر یک از نمونه ها، نکات ویژه برنامه ریزی، اهداف و راهکارهای طراحی به کار گرفته شده، به صورت دو جدول خلاصه شده ارائه گردید تا مطالب استخراج شده به راحتی مورد استفاده قرار گیرند (جدول ۴ و ۵).

شکل ۳. مرکز شهر دیترویت - آمریکا (source: project for public spaces, 2013)

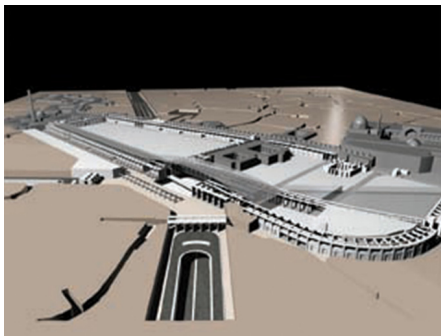
جدول ۴. جمع‌بندی معیارهای مرتبط با نمونه‌های موردی خارجی

نمونه موردی	موقعیت جغرافیایی	برنامه کالبدی	اهداف	نکات ویژه طرح	معیارهای طرح
پردیس مارتیوس	دیترویت آمریکا	۱. تغییر کاربری فضای کنسرت به پردیس مارتیوس ۲. احیای پارک سیرکوس ۳. احیای میدان کادیلاک ۴. مرمت بناهای قدیمی ۵. ایجاد فضاهای جمعی	۱. خلق بهترین فضای عمومی جهان ۲. افزایش حس تعلق و دلبستگی شهروندان ۳. تبدیل مرکز شهر، به قطب هنری، فرهنگی فعالیت	۱. تاکید بر تاریخ و فرهنگ بومی ۲. مشارکت مردمی ۳. بستر بیش از ۲۰۰ رویداد در طول سال ۴. پیوند مرکز شهر با چشم انداز طبیعی رودخانه دیترویت و سایر نقاط کلیدی داخل شهر ۵. طراحی فضای پردیس مارتیوس بعنوان نقطه شروع تجدید حیات مکان مرکزی شهر	۱. تنوع و سرزندگی ۲. انعطاف پذیری ۳. تعلق و دلبستگی ۴. پیاده مداری ۵. سازگاری ۶. جذابیت و مطلوبیت ۷. برگزاری آئین ها و تشریفات ۸. بهره‌گیری از هنرهای بومی ۹. پیوستگی فضایی ۱۰. کثرت و ترکیب ساختمان ها
خیابان حيفا	بغداد عراق	۱. مرمت ۹ خانه ۲. مرمت سه مسجد تاریخی ۳. درخت کاری و ایجاد سایه ۴. تجهیز خیابان و پیاده رو به مبلمان با کیفیت شهری ۵. ایجاد فضاهای جمعی	۱. حفظ شهرت و اعتبار مرکز تاریخی شهر ۲. ارتقا کیفیت محیطی ۳. احیای خیابان حيفا بعنوان محوری بارزش در ساختار فضایی شهر	۱. حفظ آداب و سنن و رفتارهای فرهنگی اجتماعی شهر ۲. طراحی فضای خیابان حيفا بعنوان نقطه شروع احیای کل منطقه تاریخی کرخ	۱. اصالت ۲. تشخیص ۳. بهره‌گیری از نماد و نشانه های فرهنگی ۴. ایجاد آسایش ۵. زیبایی
میدان کامپو	سیه نا ایتالیا	۱. برج مانجیا بعنوان تنه عنصر عمودی، نماد هویتی و برجسته میدان ۲. تالار شهر نماد قدرت ۳. کلیسای دومونماد مذهب ۴. کلیسای ویرجین ۵. آبمای فونته گایا، اصلی ترین جاذبه میدان ۶. استفاده از طاق در سر در ورودیها جهت عدم احساس بریدگی ۷. تخریب بناهای ناهمخوان در طول تاریخ	ایجاد فضایی با گنجایش همه اهالی شهر برای برگزاری جشن‌ها و مسابقات	۱. ساخت ابنیه میدان به شکل کنونی طی سالیان متمادی ۲. پیوند زندگی معنوی، زندگی روزمره و داد و ستد در میدان ۳. رعایت قوانین اجتماعی و معماری در جهت زیبایی و رضایتمندی مردم در طول زمان ۴. همخوانی بناهای جدید احداث با بافت شهر و بناهای اطراف ۵. آب نما به عنوان اصلی ترین جاذبه میدان ۶. قابلیت جذب اقشار مختلف ۷. وجود چشم انداز طبیعی	۱. تداوم تاریخی ۲. نفوذ پذیری ۳. اصالت ۴. استفاده از مصالح و معماری بومی ۵. همزیستی با طبیعت ۶. نقش انگیزی ۷. وحدت ۸. پیاده مداری ۹. تناسبات بصری ۱۰. تذکر دهی ۱۱. هماهنگی شکل و عملکرد و باورها ۱۲. خاطره انگیزی ۱۳. محصوریت

نمونه‌های داخلی

درنیامده و نمونه دوم، طراحی فضای میدان امام علی اصفهان است که بخش‌های اعظمی از آن به مرحله اجرا درآمده است (شکل ۵ و ۶).

در این بخش به بررسی دو نمونه داخلی پرداخته شده است. نمونه اول طراحی فضای میدان شهدای اراک می‌باشد که هنوز به اجرا

شکل ۶. میدان امام علی-اصفهان. (ماخذ: درگاه الکترونیکی شهرداری اصفهان، ۱۳۹۳)

شکل ۵. میدان شهدا-اراک (ماخذ: حوزه معاونت شهرسازی شهرداری اراک، ۱۳۹۱)

جدول ۵. جمع‌بندی معیارهای مرتبط با نمونه‌های موردی داخلی

نمونه موردی	موقعیت جغرافیایی	برنامه کالبدی	اهداف	نکات ویژه طرح	معیارهای طرح
میدان شهدا	اراک	۱. تفکیک فضاهای پیاده و سواره از طریق طبقاتی کردن میدان شهدا (زیرگذر) ۲. حذف بلوک های میانی میدان شهدا ۳. ایجاد دو برج در جبهه جنوبی میدان ۴. استقرار واحدهای تجاری در فضاهای خالی اطراف میدان ۵. ایجاد پارکینگ در حوزه مرکز شهر	۱. تبدیل میدان شهدا به نماد شهر اراک از طریق هویت بخشی ۲. خلق مرکزی با الویت های بخش فرهنگی ۳. کاهش بار ترافیکی سواره در مرکز شهر ۴. تبدیل فضای همسطح میدان به فضای شهری مخصوص پیاده و دوچرخه ۵. استفاده از الگوها و نمادهای معماری گذشته اراک	۱. ایجاد فضایی هویت‌مند در مرکز شهر در اتصال با ساختار ارزشمند بازار تاریخی اراک ۲. حضور موانع برای مسیر امن پیاده، بدلیل ارجحیت داشتن انسان بر خودرو ۳. عدم وجود فضاهای بلااستفاده و متروکه در بلوک های پهنه میدان ۴. بهسازی و نوسازی بافت های فرسوده موجود در بلوک های پیرامونی میدان شهدا ۵. تمرکز فعالیت های گوناگون در مقیاس محلی و شهری در پهنه مرکز شهر و جذب جمعیت	۱. بهره گیری از معماری سنتی ۲. تقویت پیاده مداری ۳. ایجاد آسایش ۴. امنیت ۵. سرزندگی ۶. گوناگونی ۷. جذابیت و مطلوبیت ۸. بهره گیری از نماد و نشانه های فرهنگی ۹. مقیاس انسانی
میدان امام علی	اصفهان	۱. زیر گذرها و میدان ترافیکی و پارک سوار مجلسی ۲. اتصال بازار ریسمان به بازار هارونیه و ادامه بازار هارونیه به بازار غاز ۳. بدنه های میدان های اصلی و جلوخان ۴. مسجدجامع ۵. اجرای پارکینگ، سرویسهای بهداشتی و تأمین خدمات شهری ۶. احیای بازار و ابنیه های تاریخی ۷. ساماندهی گذرهای تاریخی ۸. کف سازی میدان	۱. رونق بخشی هسته مرکزی شهر اصفهان ۲. حل مشکلات ترافیکی ۳. بهسازی و نوسازی و مرمت بافت فرسوده تاریخی ۴. تامین روشنایی فضای زیر میدان ۵. ایجاد فضای شهری مسقف چند منظوره، در زیر میدان جهت فعال بودن میدان در تمامی ساعات روز ۶. همراهی و همکاری کسبه، هیئت های مذهبی، مردم و ساکنین واقع در محدوده طرح با تیم های اجرایی فعال در میدان ۷. افزایش سرانه های خدماتی	۱. اصلت و زیبایی ۲. تشخیص ۳. بهره گیری از نماد و نشانه های فرهنگی ۴. ایجاد آسایش ۵. تذکر دهی ۶. جذابیت، سرزندگی و مطلوبیت ۷. پیوستگی فضایی ۸. استفاده از معماری سنتی ۹. برگزاری آئین ها و تشریفات ۱۰. مقیاس انسانی ۱۱. وحدت ۱۲. پیاده مداری و نفوذپذیری ۱۳. انعطاف پذیری	

مدل مفهومی

و بررسی نمونه‌ها و مصادیق داخلی و خارجی مرتبط با موضوع و در نهایت استخراج اصول و معیارهای مورد نیاز برای طراحی فضای میادین مرکزی شهرها از همه مطالب گفته شده، مدل مفهومی **جدول ۶** بر اساس پنج مؤلفه هویتی که پیش‌تر بحث آن رفت، ارائه گردید.

جدول ۶. مدل مفهومی تحقیق

مؤلفه	زیر مؤلفه	معیار
فعالیتی	ضروری اختیاری اجتماعی	جذابیت و مطلوبیت رنگ تعلق پویایی، سرزندگی و گوناگونی سازگاری تنوع و اختلاط کاربری‌ها شفافیت
کالبدی	چشم‌انداز مصنوع عناصر و فضاهای کالبدی الگوی دسترسی	مقیاس انسانی اصالت و تشخص نقش‌انگیزی وحدت پیاده‌مداری انعطاف‌پذیری نفوذپذیری زیبایی و تناسبات بصری پیوستگی فضایی کثرت و ترکیب انواع ساختمان‌ها استفاده از معماری بومی، ملی تداوم و پیوستگی تاریخی
معنایی	تجربیات حسی و کیفیات ادراکی با قابلیت تصویرسازی تجربیات حسی و کیفیات ادراکی بدون قابلیت تصویرسازی	خوانایی خاطره‌انگیزی امنیت غنای حسی تذکرده‌ی رویدادها حسن تعلق و دل‌بستگی هم‌هنگی شکل و عملکرد و باورها
فرهنگی	ملی مذهبی بومی	بهره‌گیری از نماد و نشانه‌های فرهنگی بهره‌گیری از قابلیت‌های هنری بومی برگزاری آئین‌ها و رسوم فرهنگی
زیست‌محیطی	چشم‌انداز طبیعی کیفیات طبیعی پوشش گیاهی	ایجاد آسایش بهره‌گیری از مصالح بومی هم‌زیستی با طبیعت و احترام به آن بهره‌گیری از پوشش گیاهی بومی

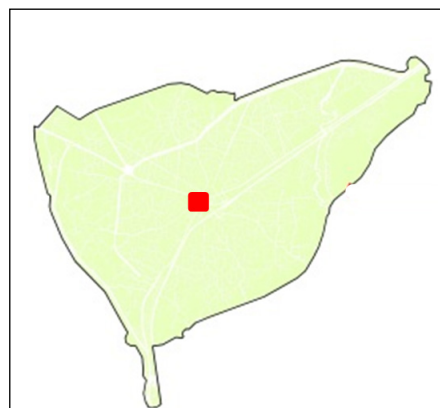
معرفی محدوده مورد مطالعه

شهر قائم شهر واقع در شهرستان قائم شهر یکی از شهرهای استان مازندران است. محدوده مرکز شهر قائم شهر در طرح جامع صرفاً مرکز اصلی شهر یعنی میدان طالقانی و بناهای باارزش اطراف آن را در بر می گیرد. عکس و نقشه این میدان هم زمان با پیدایش شهر و احداث خیابان های اصلی، به دستور پهلوی اول، توسط معماران آلمانی ساخته شده است. در گذشته مقیاس و عملکرد آن کاملاً در تناسب با بافت شهر بوده است. کاربری های دولتی و عمومی در بدنه و عرصه های مجاور میدان شکل گرفته و آن را به عنوان مرکز اصلی تجاری- خدماتی و اداری شهر در آورده بود. طی سالیان بعد به دلیل برخی مداخلات و تخریبها کالبد زیبا و هماهنگ میدان تغییر یافت و به سبب برخی تغییر

کاربری ها، از پویایی این مرکز شهر کاسته شد و به مرور تبدیل به یک مرکز شلوغ و پر ترافیک و بی نظم گردید که نه تنها انسان را به ماندن تشویق نمی کند که بالعکس به رفتن و دور شدن راهنمایی می کند. از آنجا که شکل گیری شهر قائم شهر از محدوده مرکزی آن آغاز شد و توسعه های آتی، طی سالیان متمادی، شکل کنونی را به آن بخشید، ارزش و اعتبار این مرکز شهر آشکار می گردد و به دلیل برجسته بودن این مرکز در تصویر ذهنی همه شهروندان، این مقاله بر آن است تا با استفاده از مدل مفهومی پیشنهاد شده راهکارهایی جهت طراحی فضای این مرکز شهر در راستای احیای هویت از دست رفته آن ارائه دهد که در صورت اجرا به بهبود اوضاع و خلق فضایی با نشاط، با هویت و مطلوب بپردازد (شکل ۷، ۸، ۹).

شکل ۸. پلان مرکز شهر قائم شهر (source: google maps, 2014)

شکل ۷. موقعیت مرکز شهر قائم شهر (ماخذ: ارتباط شخصی، ۱۳۹۳)

شکل ۹. میدان طالقانی قائم شهر

فرهنگی و زیست محیطی پیشنهاد می شود که ضمن توجه به معیارهای مشخص شده در هر بخش، تأکید بیشتر، بر مقوله هویت است (جدول ۷).

ارائه راهکار برای طراحی فضای مرکز شهر قائم شهر (با تأکید بر میدان طالقانی) بر اساس مدل مفهومی

بر اساس مدلی که ارائه گردید راهکارهایی اجرایی برای مرکز شهر قائم شهر بر مبنای ۵ مؤلفه فعالیتی، کالبدی، معنایی،

جدول ۷. راهکارهای طراحی مرکز شهر قائم شهر بر اساس مدل مفهومی

مؤلفه	معیار	راهکارهای طراحی	
زیباسازی	جذابیت و مطلوبیت رنگ تعلق	۱. فراهم آوردن کاربری های خدمات رفاه عمومی نظیر (پذیرایی گردشگری، سرویس بهداشتی، تفریحی فراغتی) ۲. تعیین کاربری برای محوطه و زمین های باز، بایر و ساختمان های متروکه ۳. ایجاد فعالیت های ۲۴ ساعته شبانه روزی جهت سرزندگی و امنیت بیشتر مرکز شهر ۴. رونق بخشیدن و استفاده از میدان طالقانی به عنوان بزرگترین فضای همگانی و گره اصلی شهر و فراهم آوردن تاسیسات و تجهیزات مورد نیاز آن ۵. فراهم آوردن فضایی جهت جمع آوری و متمرکز نمودن دست فروش های میدان ۶. ارتقا بازار و پاساژهای مرکز شهر، جهت رونق عملکرد، جذب گردشگران بیشتر و حفظ هویت مرکز شهر.	
	تنوع و اختلاط کاربری ها شفافیت		
	کالبدی	مقیاس انسانی اصالت و تشخیص نقش انگیزی وحدت	۱. فراهم آوردن پارکینگ های استاندارد و کافی وسایل نقلیه خارج از فضای میدان ۲. دور نمودن حرکت سواره از مرکز شهر ۳. ایجاد رنگ سواره با استفاده از خیابان های پیرامون میدان ۴. احداث زیر گذر در فضای زیر میدان و خیابان های منتهی به آن ۵. طراحی مسیر های ویژه دوچرخه ۶. ایجاد فضایی جهت عبور اضطراری ماشین در فضا ۷. تقویت حرکت پیاده در میدان و خیابان های منتهی به آن با توجه به جذابیت های تاریخی و فعالیتی ۸. دسترسی آسان وسایل حمل و نقل عمومی به محدوده ی پیاده مدار مرکز شهر ۹. رعایت رنگ، نما و مصالح و سبک معماری متناسب با شادابی و هویت بافت از طریق تدوین ضوابط و مقررات محدود کننده ۱۰. به کار گیری عناصر سمبلیک و عناصر نشانه ای مربوط به معماری بومی ۱۱. اتخاذ تدابیری برای از بین بردن گسستگی تداوم در جداره ها و تقویت حس مکان و تعریف فضای میدان (مثل: سقف شبیدار به رنگ سفال) ۱۲. استفاده از عناصر هویت بخش در جداره ها (مانند: بالکن، عناصر سمبلیک، برجک ها و دروازه ها با سقف های شبیدار به منظور خوانایی و احیای خاطرات) ۱۳. ایجاد عناصر شاخص در طول مسیر (المان های یادبود مانند ستون، مجسمه و ...) ۱۴. ایجاد کفسازی یکسان و هم جنس در گرداگرد میدان جهت ایجاد انسجام و پیوستگی و ایجاد وحدت . ۱۵. نصب تابلو دیجیتال و ستون های آگهی و نصب نقشه های مربوط به میدان ۱۶. استفاده از مبلمان و تجهیزات شهری مورد نیاز ۱۷. فراهم آوردن تمهیداتی جهت سهولت استفاده فضا توسط معلولین ۱۸. احداث دروازه در ورودی خیابان ها به میدان که به ایجاد غنای مطلوب در خط آسمان منجر می شود ۱۹. استفاده از سقف های شبیدار به منظور هویت بخشی در سیمای بام ۲۰. از بین بردن یکنواختی خط آسمان و ایجاد تعادل، تنوع و غنا در خط آسمان با اتخاذ تدابیری چون تاکیدات هویت بخش خط آسمان
		پیاده مداری انعطاف پذیری نفوذ پذیری	
		زیبایی و تناسبات بصری پیوستگی فضایی کثرت و ترکیب انواع ساختمان ها	
		استفاده از معماری بومی، ملی تداوم و پیوستگی تاریخی	
معماری		خوانایی خاطره انگیزی امنیت	۱. تقویت محورهای منتهی به میدان به منظور تحکیم پیوند بین میدان طالقانی و حوزه پیرامون ۲. ایجاد پیوستگی فضایی میان مکان های تاریخی و با ارزش مرکز شهر و تقویت و رونق این مکان ها ۳. ایجاد فضاهای ایستا و پویا به وسیله میدان و کریدور در پیوند با حوزه های پایدار و تداوم فضایی بین آنها به منظور از بین رفتن ضعف های فضایی ۴. ساماندهی وضعیت امامزاده یوسف رضا در جهت بازگرداندن هویت از دست رفته آن ۵. شناسایی دروازه های بالقوه برای بهبود حس هویت مرکز شهر ۶. استفاده از عناصر و نشانه های هویتی و متناسب با فرهنگ منطقه ۷. برگزاری نمایشگاه های هنری، فرهنگی، صنایع دستی، غذای محلی و ... برای افزایش حس دلبستگی و تعلق به مرکز شهر
		غنای حسی تذکردهی رویدادها	
	حس تعلق و دلبستگی هماهنگی شکل و عملکرد و باورها		

ادامه جدول ۷. راهکار های طراحی مرکز شهر قائم شهر بر اساس مدل مفهومی

مؤلفه	معیار	راهکارهای طراحی
هویتی	بهره‌گیری از نماد و نشانه‌های فرهنگی بهره‌گیری از قابلیت‌های هنری بومی برگزاری آئین‌ها و رسوم فرهنگی	۱. مرمت و بهسازی و بازسازی بناهای تاریخی
		۲. تدوین ضوابطی در احداث بناهای جدید در هماهنگی با آثار تاریخی گذشته
		۳. دادن کاربری‌هایی متناسب با بناهای تاریخی در جهت حفظ و تقویت اثر تاریخی فرهنگی آن (مثلاً: تبدیل کاخ پهلوی به موزه مردم شناسی)
		۴. زمینه‌سازی جهت احداث و طراحی فضاهای بزرگ فرهنگی در سطح فراشهری از جمله (احداث سالن‌های بزرگ سینما، سالن تئاتر و...)
		۵. اختصاص فضایی عمومی برای برگزاری جشن‌ها و آیین‌های بومی مازندران و نمایش‌های خیابانی در مرکز شهر
		۶. برگزاری مسابقات هنری میان هنرمندان شهرستان در جهت زیباسازی مرکز شهر
		۷. شرکت دادن شهروندان در نظرسنجی مربوط به طراحی و احیای مرکز شهر

۱. استفاده از سایبان‌های سبز در راستای حمایت از فضای سبز و ایجاد آسایش در برابر آفتاب و باران	ایجاد آسایش
بهره‌گیری از مصالح بومی
هم‌زیستی با طبیعت و احترام به آن
بهره‌گیری از پوشش گیاهی بومی
۲. احداث منابع ذخیره‌ی آب و استفاده از آب باران برای آبیاری فضاهای سبز و اصلاح الگوی مصرف	
۳. مهار آب‌های سطحی از طریق بهبود وضعیت شیب کف زمین و جوی‌ها	
۴. استفاده از مصالح ساختمانی بومی منطقه در جهت کاهش اتلاف انرژی	
۵. طراحی با توجه به جهت نور و وزش باد	
۶. ایجاد آب‌نما و جریان آب در مسیرهای مختلف	
۷. شناسنامه دار کردن درختان کهنسال و جوان موجود در مرکز شهر	
۸. ایجاد خط سایه توسط ردیف درختان در امتداد پیاده روی خیابان‌های منتهی به میدان	
۹. خلق فضاهای سبز، گلدان‌های بزرگ شهری و درختچه‌های کوتاه و بوته‌های تزئینی، متناسب با پوشش گیاهی مناطق معتدل	

پی‌نوشت‌ها

- city center
- down town
- central business district
- inner city
- Etoile

نتیجه‌گیری

مرکز شهر به عنوان عنصر کلیدی در ساختار فضایی یک شهر محسوب می‌شود. از این رو توجه به مراکز قدیمی شهرها که عمدتاً هسته اولیه شهرها به حساب می‌آیند (به ویژه مراکز تاریخی) از اهمیت زیادی برخوردار است و چون این مراکز شهرها به عنوان شخصیت و هویت یک شهر عمل می‌کنند، توجه به مقوله هویت در طراحی فضای مراکز شهری ضروری است.

فهرست مراجع

۱. آریان پور، عباس؛ و کاشانی، منوچهر. (۱۳۷۵). فرهنگ فارسی به انگلیسی. تهران: انتشارات امیر کبیر.	در مقاله حاضر ضمن پرداختن به موضوع مرکز شهر، میدان مرکزی و هویت، مؤلفه‌های هویت‌بخش به مکان شناسایی شد و اصول و معیارهای طراحی مراکز و میدانی شهری مورد توجه قرار گرفت و در نهایت در یک مدل مفهومی ارائه گردید که این مدل می‌تواند به عنوان یک چارچوب نظری برای طراحی فضای مراکز و میدانی شهری در جهت خلق مرکزی سرزنده و با هویت استفاده شود.
۲. برک پور، ناصر. (۱۳۸۰). مرکز شهر؛ تعاریفی کوتاه. ماهنامه شهرداری‌ها، ۳(۳۴)، ۷۸.	در این مقاله مرکز شهر قائم شهر به عنوان نمونه موردی معرفی گردید و راهکارهایی اجرایی برای ساماندهی و طراحی میدان مرکزی شهر بر اساس مدل مفهومی پیشنهاد شد که در صورت اجرا به بهبود اوضاع و خلق فضایی با نشاط، با هویت و مطلوب می‌پردازد.
۳. بنتلی، ای‌ین؛ و دیگران. (۱۳۸۷). محیط‌های پاس‌خده. (مصطفی بهزادفر، مترجم). تهران: دانشگاه علم و صنعت ایران. (نشر اثر اصلی ۱۹۸۵).	
۴. پامیر، سای. (۱۳۸۹). آفرینش مرکز شهری سرزنده. (مصطفی بهزادفر، مترجم). تهران: دانشگاه علم و صنعت ایران. (نشر اثر اصلی ۲۰۰۴).	

۵. توسلی، محمود؛ و بنیادی، ناصر. (۱۳۹۳). طراحی فضای شهری. (چاپ سوم). تهران: مرکز مطالعات و تحقیقات شهرسازی و معماری.
۶. جیکوبز، جین. (۱۳۸۸). دوره تاریک پیش رو. (فرح حبیب، مترجم). تهران: دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات. (نشر اثر اصلی ۲۰۰۴).
۷. حبیبی، سید محسن؛ و مقصودی، ملیحه. (۱۳۸۱). مرمت شهری، تعاریف، نظریه ها، تجارب، منشورها و قطعنامه های جهانی روش ها و اقدامات شهری. (چاپ دوم). تهران: دانشگاه تهران.
۸. حوزه معاونت شهرسازی شهرداری اراک. (۱۳۹۱). طرح جامع میدان شهدا.
۹. درگاه الکترونیکی شهرداری اصفهان. (۱۳۹۳). میدان امام علی.
۱۰. دویران، اسماعیل؛ و کریمی نژاد، ملیحه (۱۳۹۳). هویت و حس تعلق مکانی در فضاهای عمومی جدید الاحداث شهری، هویت شهر، سال هشتم (۱۸)، ۸۲.
۱۱. دهخدا، علی اکبر. (۱۳۷۷). لغت نامه دهخدا. تهران: دانشگاه تهران.
۱۲. راپاپورت، ایماس. (۱۳۹۱). معنی محیط ساخته شده: رویکردی در ارتباط غیر کلامی. (فرح حبیب، مترجم). تهران: نشر شرکت پردازش و برنامه ریزی شهری. (نشر اثر اصلی ۱۹۹۰).
۱۳. قریب، فریدون. (۱۳۷۶). طراحی میدان های شهری. فصلنامه هنرهای زیبا، ۲، ۳۷.
۱۴. عرفانی، گوران؛ و دیزانی، احسان. (۱۳۸۹). ساماندهی، از واژه تا عمل؛ قرائت واژه ساماندهی در مداخلات شهری. مجله باغ نظر، ۷(۱۳)، ۵۷.
۱۵. لینچ، کوین. (۱۳۸۷). تئوری شکل شهر. (سید حسین بحرینی، مترجم). تهران: انتشارات دانشگاه تهران. (نشر اثر اصلی ۱۹۸۱).
۱۶. معصوم، جلال؛ و علی آبادی، جواد. (۱۳۸۰). مدیریت مرکز شهر. ماهنامه شهرداری ها، ۳(۳۴)، ۵.
۱۷. معین، محمد. (۱۳۸۴). گزیده فرهنگ معین. تهران: مرکز فرهنگی انتشاراتی رایحه.
۱۸. مونگومری، جان. (۱۳۷۹). شهرسازی خلاق: ایجاد شهریت و سرزندگی با طراحی شهری، (ترجمه اسماعیل توکلی). بخش ترجمه و تحقیق مهندسی مشاور شهر و برنامه، (۱)، ۲۷-۵.
۱۹. نصر، طاهره. (۱۳۹۳). واکاوی معنای «هویت» در سنجش پارادایم «تحلیل جایگاه حیات بخشی در بافت شهر»، هویت شهر، سال هشتم (۱۸)، ۲۴.
۲۰. نقی زاده، محمد. (۱۳۸۶). ادراک زیبایی و هویت شهر در پرتو تفکر اسلامی. (چاپ اول). اصفهان: سازمان فرهنگی تفریحی شهرداری اصفهان.
۲۱. نقی زاده، محمد. (۱۳۸۵). تاملی بر روند دگرگونی میدان در شهرهای ایرانی. هنر های زیبا، ۲۵، ۱۷.
۲۲. هدمن، ریچارد؛ و یازوسکی، آندرو. (۱۳۸۴). مبانی طراحی شهری. (راضیه رضازاده و مصطفی عباس زادگان، مترجمان). تهران: انتشارات دانشگاه علم و صنعت ایران. (نشر اثر اصلی ۱۹۸۵).
23. Burayidi, Michael A. (2001). *Downtowns: Revitalizing the Centers of Small Urban Communities* (1st ed). New York: Routledge.
24. project for public spaces. (2013), *10 Principles for Successful Squares*.
25. Mohammad Aref(2011). Retrieved May,2011.

A conceptual model for designing of the city central squares, with the approach for identity (case study: Taleqani square in Qaemshahr)

Sedigheh Alreza Amiri: M.A. in Urban Design, Department of Art and Architecture, Science and Research Branch, Islamic Azad University. Tehran, Iran.

Farah Habib: Professor, Department of Art and Architecture, Science and Research Branch, Islamic Azad University. Tehran, Iran.*

Abstract

City centers are as the cultural assets for the country; looking at them, we remember our past history and the life style of our ancestors. In the past, the city center was the initial point that the city was formed around it and it was known as the symbol of the identity for the city.

Nowadays, city centers are transformed to the busiest and the noisiest place in the city which have an uncoordinated architecture; so, the affiliations to the city centers are fading day by day and they are losing their identity gradually.

The Identity is the main factor for characterization and discrimination of everything. The identity generally and the place's identity particularly are two important subjects which have the main role for the persons, the objects, the communities and the places characterization. City center is one of the main elements of the city identity and because of its role in the city formation; the historical city centers have a special effect on the city identity.

The goal of the present article is to obtain a conceptual model for design of city centers with the identity approach. In the present research the theoretical principles related to three subjects of the city center, the main square and the identity are investigated. The methods of librarian studies, field studies, interviewing and questionnaire distribution are used for this research.

Accordingly the designing principles for the city centers and main squares and the urban identity are introduced. The theories of some intellectuals such as K. Lynch, I. Bently, A. Rapoport and J. Jacobs are studied. According to the above theories, the five components of the urban spaces identity are: activity, physics, meaning, culture and environment.

Two internal samples (including Imam Ali square in Isfahan and Shohada square in Arak) and three overseas samples (including Detroit city center- USA, Piazza del Campo in Siena- Italy, Baghdad city center- Iraq) are investigated. Finally a conceptual model is proposed based on the identity approach for designing of a city center. Based on the proposed model, as the case study, some strategies are suggested for designing of the city center of Qaemshahr.

The center of Qaemshahr was constructed at the first Pahlavi's time and actually this city center was the initial kernel for the city formation. The consequent developments of Qaemshahr reformed the city center to the current shape. On the other hand, there is a high potential for reclamation and organization in the central region of Qaemshahr. This city center confronts with various problems including traffic, destroying the historical and harmonic facade of the Main Square, unimportant or disorder land usages, and inadequate space for traffic of pedestrians and cyclists. City center could be the remembrance of a beautiful portrait of the city, so its design could make a special identity for the city on the citizens' mind. More over, a good design has the potential to attract many tourists from everywhere in the country and it leads to the cultural and the economic growth of the city.

Keywords: City center, Central Square, identity, Qaemshahr, Taleghani square.

* Corresponding Author Email: f.habib@srbiau.ac.ir